

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 27 februari 1917 kl. 2,30 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om införande av statsmonopol å spannmålsimporten till riket.

Närvarande: herrar K. G. Karlsson, Nilsson i Bonarp*), Ollas A. Ericsson, K. A. Nilson*), Antonsson, frih. Fleming*), Jacob Larsson, Östberg, frih. Palmstierna, Jespersion*), Röing, Källman, Jeansson i Kalmar*), Jonsson i Hökhult*), Forssman, E. J. Söderberg, Neess*), Nilsson i Kristianstad, Johansson i Uppmälby*) och Sundström*).

*) Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.

I en inom andra kammaren av friherre *Palmstierna* väckt motion, nr 30, som överlämnats till bevillningsutskottet, har föreslagits, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning angående lämpligheten av att införa statsmonopol å spannmålsimporten till riket samt för riksdagen framlägga de förslag till ändrad tullagstiftning m. m., vartill denna utredning må föranleda».

Vid motiveringen av sitt förslag om skrivelse till Kungl. Maj:t med *Motionärens motivering.* begäran om utredning av frågan om statsmonopol å spannmålsimporten till riket har motionären tagit till utgångspunkt de nu rådande förhållandena på detta område, kännetecknade därav att spannmålstullarna äro suspenderade och att spannmålsimporten faktiskt ligger helt och hållet i

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 7 saml. 7 häft. (Nr 9.)

statens hand. Med framhållande av vanskligheten för staten att under oroliga förhållanden i världen i hast behöva åtaga sig uppgifter av detta slag utan att hava berett sig för deras fyllande, uppställer motionären kravet på en bättre beredskap för framtiden i fråga om importen av spannmål och hänvisar i sådant avseende på statsmonopolet såsom den säkraste utvägen. För bedömandet av frågan om lämpligheten av monopol på detta område erbjuder sig, anför motionären vidare, det bästa erfarenhetsmaterial i de nuvarande förhållandena, från vilka det vore ändamålsenligast att övergå till ett lagstadgat statsmonopol, om detta efter en utredning visade sig bäst. Att utan vidare släppa allt vad under krisen tillgodogjorts och glida tillbaka till det gamla vore föga klokt.

Motionären motiverar sitt förslag även med skäl, som icke hänförsig till det nuvarande extraordinära läget. Han framhåller, att ett statsmonopol bättre än det nuvarande tullsystemet skulle vara i stånd att bereda skydd åt den inhemska spannmålsodlingen, samtidigt som monopolet skulle kunna i såväl konsumenternas som producenternas intresse förebygga hastiga prisfluktuationer. I bägge gruppernas intresse skulle statsmonopolet jämväl bereda möjlighet att reglera förhållandena inom kvarnindustrien. Vikten härav har motionären velat särskilt betona under hänvisning till vissa tendenser till enskild monopolbildning inom nämnda industri, till vilka, enligt hans uppfattning, tecken visat sig.

*Utskottets
yttrande.*

I den omständigheten, att de säregna förhållanden, under vilka vi nu leva, framtingat ett faktiskt statsmonopol på spannmålsimportens område, kan utskottet för sin del icke finna något som talar för införandet av ett sådant monopol för framtiden. Den omsorg om samhällets beredskap att möta liknande trångmål, om sådana skulle återkomma, till vilken vårt nuvarande läge giver den starkaste maning, bör givetvis icke utövas genom en omläggning av näringslivet efter mönstret av de former, som nödläget skapat. Enligt utskottets förmenande bör man tvärtom med försiktighet ur den erfarenhet, som de nu rådande förhållandena på näringslivets område givit, draga slutsatser av bestående innebörd.

Oberoende av de skäl, som under normala förhållanden må kunna anföras för eller emot ett statsmonopol på ifrågavarande område, finner utskottet sålunda, att det nuvarande extraordinära läget icke utgör en lämplig utgångspunkt för en sådan omgestaltning, som motionärens för-

slag avser att genom en utredning förbereda. Det har vid sådant förhållande syntts utskottet saknas tillräcklig anledning att nu ingå i närmare prövning av de skäl, med vilka motionären i övrigt sökt stödja sitt förslag. Dock har utskottet icke velat underlåta att i korthet anmärka, att statsmonopolet svårigen kan förutsättas bereda vägen för den lyckliga avvägning mellan de stridiga intressena på spannmålshandelns område, som motionären synes vänta. De villkor, av vilka denna handel nu är bunden, icke minst de som hava samband med förhållandena på världsmarknaden, komme säkerligen att även under ett monopol göra sig gällande, om än under delvis andra former. Vådan av att beröva samhället fördelen av den skapande kraft, som det enskilda initiativet innebär, får icke heller förbises. Och beträffande de farhågor för enskilda monopoliseringstendenser inom kvarnindustrien, som motionären uttalar, har utskottet velat framhålla, att riksdagen ingalunda saknar möjlighet att komma till rätta med strävanden av denna art, i den mån de skulle framträda på ett sätt, som kunde synas inkräkta på det allmännas intresse.

I anslutning till vad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

att friherre Palmstiernas motion, II: 30, om skrivelse till Kungl. Maj:t ifråga om införande av statsmonopol å spannmålsimporten till riket, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 27 februari 1917.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

Reservation

av herrar *Jacob Larsson*, friherre *Palmstierna*, *Källman*, *E. J. Söderberg*, *Nilsson* i Kristianstad och *Johansson* i Uppmälby, vilka yrkat bifall till motionen.

STOCKHOLM, TRYCKT HOS NYA TRYCKERI-AKTIEBOLAGET 1917.
